DEZVOLTAREA CREATOARE A TEORIEI ECONOMICE MARXISTE DE CĂTRE V. I. LENIN

(Cu prilejul împlinirii a 90 de ani de la naşterea lui V. I. Lenin)

La 22 aprilie 1960 poporul sovietic, popoarele celorlalte ţări socialiste şi întreaga omenire progresistă sărbătoresc împlinirea a 90 de ani de la naşterea lui Vladimir Ilici Lenin, întemeietorul Partidului Comunist al Uniunii Sovietice şi al statului sovietic, genialul gînditor revoluţionar, conducătorul şi învăţătorul clasei muncitoare şi oamenilor muncii din întreaga lume. V. I. Lenin

este continuatorul măreţei opere a lui Marx şi Engels, fondatorii socialismului ştiinţific, singura concepţie care permite cunoaşterea ştiinţifică a proceselor de dezvoltare a societăţii omeneşti.

Marx şi Engels au trăit în perioada capitalismului premonopolist, au stu-

diat legile generale de dezvoltare a societății capitaliste, și prin aceasta au demonstrat inevitabilitatea pieririi societății capitaliste și victoria unei noi societăți – societatea socialistă. În felul acesta ei au explicat nu numai trecutul și prezentul omenirii, ci au prevăzut și viitorul ei. Marxismul a apărut din necesitatea fundamentării științifice a sarcinilor de importanță istorică mondială ale proletariatului – clasă nouă, în ascensiune.

O dată cu trecerea la imperialism – epocă nouă în dezvoltarea capitalismului, caracterizată printr-o serie de fenomene și procese noi – capitalismul a intrat în faza decăderii sale, contradicțiile au atins punctul culminant, iar revoluția proletară a devenit o chestiune a practicii nemijlocite. În această epocă apare leninismul care exprimă năzuințele și sarcinile luptei revoluționare a clasei muncitoare și a tuturor oamenilor muncii din întreaga lume. V. I. Lenin a dat răspuns la marile probleme ale luptei revoluționare pentru socialism în epoca imperialismului și a înarmat clasa muncitoare din Rusia și întreaga mișcare muncitorească internațională cu noua teorie a revoluției socialiste, cu învățătura despre dictatura proletariatului pe care el a dezvoltat-o în noile condiții istorice și cu un măreț program științific al construirii socialismului.

V. I. Lenin a dezvoltat toate părțile constitutive ale marxismului – filozofia, economia politică și teoria comunismului științific, ridicîndu-le pe o treaptă superioară.

Viața a confirmat întrutotul justețea învățăturii leniniste. Astăzi peste o treime din omenire, adică aproximativ un miliard de oameni s-au eliberat pentru totdeauna de sub jugul imperialist, de exploatarea omului de către om și sub conducerea partidelor comuniste și muncitorești făuresc o viață nouă socialistă, iar în Uniunea Sovietică are loc construcția desfășurată a societățiii comuniste. Ideile leninismului au pătruns în mințile atîtor oameni, au devenit o forță atît de uriașă în viața contemporană, încît sînt nevoiți să recunoască acest lucru pînă și cei mai înrăiți dușmani ai leninismului. Iată ce spune în această privință americanul Alfred Meyer, în cartea sa Leninismul *apărută în S.U.A. în anul 1957 : „Este inutil să demonstrăm cît de importantă este înțelegerea leninismului (care oglindește nu numai concepțiile lui Lenin, ci și ale tovarășilor săi de luptă) pentru a ne orienta în fenomenele care au loc astăzi în lume... Este incontestabil că în zilele noastre, ideile și activitatea lui V. I. Lenin, conducătorul revoluției ruse, au pus stăpînire pe mințile a milioane de oameni“ [1]. Burghezia contemporană, falimentară pe plan ideologic și moral, este incapabilă să opună leninismului idei care să aibă măcar un grăunte de adevăr științific, ci fel de fel de născociri și bazaconii în scopul de a înșela masele și de a le abate de la lupta revoluționară.*

În dezvoltarea teoriei economice marxiste de către V. I. Lenin distingem trei etape principale și anume : prima etapă ține din 1893 și pînă în preajma celui dintîi război mondial, cea de-a doua etapă cuprinde perioada primului război mondial imperialist, iar cea de-a treia etapă cuprinde perioada de la Marea Revoluție Socialistă din Octombrie și pînă în anul 1924 cînd Lenin moare [2].

---

1) «Kommunist» nr. 5/1959 p. 5.
2) K. I. Grigorv, *Istoria economiceskite ucenia* – Sofia, 1956.

Prima etapă cuprinde la rîndul ei două perioade și anume : prima perioadă care ține din anul 1893 pînă în anul 1899, iar cea de-a doua perioadă din anul 1900 pînă în preajma primului război mondial imperialist.

În lucrările elaborate în cadrul primei perioade Lenin apără învățătura economică marxistă împotriva atacurilor narodnicilor și a marxiștilor legali și o îmbogățește cu noi teze. Lenin a supus unei critici nimicitoare doctrina economică a narodnicismului care ignorînd legile obiective de dezvoltare a societății susținea în spiritul sismondismului că în Rusia nu-i posibilă dezvoltarea capitalismului, că această orînduire reprezintă un pas înapoi în comparație cu orînduirea „neaoșă" a Rusiei și de aceea trebuie „oprită dezvoltarea capitalismului" și menținută mica producție de mărfuri. Principalul argument invocat de către narodnici cu privire la imposibilitatea dezvoltării capitalismului în Rusia este acela că procesul de ruinare și sărăcire a țărănimii care însoțește în mod inevitabil capitalismul subminează piața internă, iar piețele externe fiind acaparate de către celelalte țări capitaliste, nu este posibilă realizarea produsului. Concluzia finală pe care o trăgeau narodnicii este aceea că marxismul nu are aplicabilitate pentru Rusia.

Lenin, pornind de la învățătura lui Marx despre reproducție, demonstrează posibilitatea dezvoltării capitalismului în Rusia, îmbogățind totodată cu noi teze științifice, teoria realizării și a piețelor.

Se știe că atunci cînd Marx elaborează schemele sale cu privire la reproducția capitalului social total face abstracție de progresul tehnic, presupunînd că compoziția organică a capitalului rămîne aceeași. Din aceste scheme nu se poate trage nici un fel de concluzie cu privire la felul în care se dezvoltă cele două sectoare.

Lenin, modificînd schema reproducției lărgite cu luarea în considerație a progresului tehnic, trage o serie de concluzii foarte importante cu privire la felul în care se dezvoltă cele două sectoare : „Vedem astfel că cel mai rapid crește producția mijloacelor de producție în vederea producerii mijloacelor de producție, apoi producerea mijloacelor de producție pentru producerea mijloacelor de consumație și cel mai încet crește producția mijloacelor de consumație" [3]).

Creșterea cu precădere a producției mijloacelor de producție față de producția obiectelor de consum este o lege economică, care acționează în toate orînduirile sociale în care există o reproducție lărgită. În politica lor de industrializare, statele socialiste se folosesc de această lege economică, asigurînd dezvoltarea cu precădere a industriei grele cu pivotul ei, industria constructoare de mașini.

În a doua perioadă din cadrul primei etape V. I. Lenin se manifestă în special ca un mare teoretician în problema agrară. Lucrările sale Problema agrară și criticii lui Marx *(1901–1907),* Programul agrar al social-democrației în prima revoluție rusă din 1905–1907 *(1907),* Date noi cu privire la legile dezvoltării capitalismului în agricultură *(1914–1915) ș.a., constituie un strălucit exemplu de apărare și de dezvoltare creatoare a învățăturii marxiste.*

În aceste opere de mare valoare, el a apărat și dezvoltat sub toate aspectele teoria marxistă a rentei funciare diferențiale și absolute, a combătut cu toată tăria așa-zisa „lege" a fertilității descrescînde a solului susținută de econo-

---

3) V. I. Lenin, *Opere* vol. I, Ed. P.M.R. 1950 p. 78.

miștii burghezi și a fundamentat problema naționalizării pămîntului în revoluția burghezo-democratică și în cea socialistă. De asemenea, Lenin a demonstrat în mod științific că în capitalism agricultura se dezvoltă după aceleași legi ca și industria și a reliefat totodată particularitățile acțiunii acestora în cadrul agriculturii.

Luptînd împotriva tezelor revizioniste care negau acțiunea legii concentrării și centralizării capitalului în agricultură, pe baza unui bogat material faptic, Lenin a demonstrat netemeinicia acestei teze și a scos în evidență dezvoltarea capitalismului la sate.

Arătînd că în capitalism agricultura se dezvoltă după aceleași legi ca și industria, că țărănimea este supusă unui continuu proces de diferențiere, Lenin a fundamentat problema necesității alianței clasei muncitoare cu țărănimea și a dat o lovitură zdrobitoare „teoriei" trăiniciei micii gospodării țărănești susținută de adversarii marxismului. Lenin a arătat că în relațiile cu țărănimea, proletariatul trebuie să urmeze o astfel de politică care să ducă la transformarea principalelor mase ale acesteia într-un aliat de nădejde al proletariatului revoluționar.

Întreaga desfășurare a evenimentelor ulterioare a demonstrat justețea învățăturii leniniste cu privire la problema agrară. Lucrările lui Lenin constituie baza teoretică a programului și politicii agrare a partidelor comuniste și muncitorești din întreaga lume.

O importanță covîrșitoare pentru apărarea și dezvoltarea teoriei marxiste au avut-o lucrările : Imperialismul stadiul cel mai înalt al capitalismului, Socialismul și războiul, În jurul lozincii statelor unite ale Europei, Despre o caricatură de marxism și despre economismul imperialist, Imperialismul și scindarea socialismului, Programul militar al revoluției proletare, *elaborate de V. I. Lenin în cea de-a doua etapă, prin care a fundamentat învățătura despre imperialism și criza generală a capitalismului.*

Făcînd o analiză profundă tuturor schimbărilor survenite în cadrul orînduirii capitaliste în ultimele decenii ale secolului trecut și primele decenii ale secolului nostru, V. I. Lenin a arătat că în această perioadă a avut loc procesul trecerii capitalismului de la capitalismul premonopolist la imperialism. Folosind cu măiestrie metoda dialectică materialistă în cercetarea fenomenelor economice și politice care au apărut în lumea capitalistă în această perioadă de dezvoltare a capitalismului, el a descoperit esența imperialismului, a cărui trăsătură economică fundamentală o constituie dominația monopolurilor și a precizat că imperialismul este capitalism monopolist. Meritul lui Lenin constă în aceea că el a analizat imperialismul în totalitatea trăsăturilor sale și a legăturilor dintre ele. El a arătat că transformarea capitalismului, bazat pe libera concurență, în capitalism monopolist este indisolubil legată de putreziciunea capitalismului, de accentuarea fără precedent a caracterului său parazitar, de uriașa intensificare a exploatării oamenilor muncii atît în țările imperialiste cît și în țările coloniale și dependente. În lucrările sale Lenin demonstrează că imperialismul nu desființează legile capitalismului, nu desființează schimbul, piața, concurența, crizele economice de supraproducție, șomajul etc., ci ascute și mai mult contradicțiile proprii orînduirii capitaliste. El arată că în aceste condiții noi de dezvoltare, legea economică fundamentală a capitalismului – legea plusvalorii – nu dispare, ci dimpotrivă, își intensifică și mai mult acțiunea, capitaliștii obținînd un profit ridicat, de monopol.

În analiza pe care o face capitalismului în această fază de dezvoltare, V. I. Lenin definește locul istoric al imperialismului. Determinînd locul istoric al imperialismului față de capitalism în general, Lenin are meritul de a fi arătat că „Imperialismul este un stadiu istoric deosebit al capitalismului. Acest caracter deosebit are un triplu aspect : imperialismul este (1) – capitalism monopolist ; (2) – capitalism parazitar sau în putrefacție ; (3) – capitalism muribund" [4]*).*

Lenin a făcut o analiză multilaterală a contradicțiilor capitalismului în epoca imperialismului. El a demonstrat în mod științific că în acest stadiu de dezvoltare a societății burgheze, contradicțiile capitalismului se ascut la maximum, fapt care face inevitabilă revoluția proletară.

În lucrările sale din etapa a II-a, Lenin acordă o deosebită atenție problemei capitalismului monopolist de stat, subordonării aparatului de stat burghez de către monopoluri. Prin analiza pe care o face capitalismului monopolist de stat, Lenin a dat o lovitură nimicitoare concepțiilor revizioniste și reformiste care încercau să prezinte capitalismul monopolist de stat drept socialism. El a demonstrat că capitalismul monopolist de stat în condițiile deținerii puterii de către burghezie nu înseamnă cîtuși de puțin socialism. Oricît de înalt ar fi gradul de concentrare a producției și de centralizare a capitalului în condițiile capitalismului monopolist de stat, aceasta nu modifică cu nimic cadrul relațiilor capitaliste, nu creează decît premisele obiective ale trecerii la socialism. „Capitalismul monopolist de stat – scrie Lenin – reprezintă cea mai deplină pregătire materială a socialismului, constituie pragul lui, este acea treaptă a scării istorice între care (treaptă) și treapta numită socialism nu există nici o treaptă intermediară" [5]*).*

Elaborînd învățătura despre imperialism, V. I. Lenin a descoperit legea dezvoltării economice și politice inegale a țărilor capitaliste în perioada imperialismului. El arată că spre deosebire de capitalismul premonopolist, cînd capitalismul se dezvoltă relativ lin, cînd unele țări le întreceau pe altele în decursul unei perioade îndelungate de timp, cînd pe glob existau teritorii întinse încă neacaparate, cînd lucrurile se rezolvau fără conflicte militare pe scară mondială, în condițiile imperialismului, ca urmare a schimbărilor petrecute în producția capitalistă, are loc o dezvoltare economică inegală a țărilor capitaliste. Inegalitatea dezvoltării economice în epoca imperialismului determină și inegalitatea dezvoltării politice. Aceasta înseamnă că în țările capitaliste nu poate avea loc o coacere simultană a premiselor politice ale revoluției proletare. În fiecare țară, ca urmare a unei dezvoltări economice inegale, se va întîlni un anumit grad de dezvoltare a luptei de clasă, un anumit nivel al conștiinței de clasă, al organizării politice și hotărîrii revoluționare a proletariatului, o anumită capacitate a acestuia de a duce după sine masele principale ale țărănimii.

Pornind de la legea dezvoltării economice și politice inegale a țărilor capitaliste în imperialism, Lenin a tras concluzia că este posibilă ruperea lanțului imperialismului mondial în veriga lui cea mai slabă și a formulat teza de însemnătate istorică cu privire la posibilitatea victoriei socialismului, la început în cîteva țări sau chiar într-o singură țară și la imposibilitatea victoriei simultane a socialismului în toate țările. „Inegalitatea dezvoltării economice și politice este

---

4) V. I. Lenin, *Opere* vol. 23, E.S.P.L.P. 1957 p. 99.
5) V. I. Lenin, *Opere* vol. 25, E.S.P.L.P. 1954 p. 353.

o lege absolută a capitalismului. Rezultă deci că victoria socialismului este posibilă la început într-un mic număr de țări capitaliste sau chiar într-o singură țară“ [6]).

Prin crearea acestei noi teorii a revoluției socialiste Lenin a îmbogățit și dezvoltat în mod creator marxismul. În același timp el a deschis o perspectivă revoluționară proletarilor din toate țările, le-a descătușat inițiativa, îndemnîndu-i să pornească asaltul împotriva burgheziei proprii, le-a întărit credința în victoria revoluției proletare.

În lucrările sale din această etapă V. I. Lenin a creat și teoria crizei generale a capitalismului. Din analiza pe care o face imperialismului, el ajunge la concluzia că epoca dezvoltării relativ pașnice a capitalismului a luat sfîrșit, că primul război mondial care a fost rezultatul ascuțirii tuturor contradicțiilor capitalismului a însemnat o uriașă criză istorică, începutul unei noi epoci, a epocii de prăbușire a orînduirii capitaliste și de victorie a revoluțiilor proletare, începutul crizei generale a capitalismului.

Lenin a arătat că criza generală a capitalismului nu este un act simultan, ci o perioadă îndelungată de furtunoase zguduiri politice și economice, de ascuțită luptă de clasă, perioada „prăbușirii capitalismului în ansamblul lui și a nașterii societății socialiste“ [7]). O dată cu aceasta, Lenin a tras concluzia și a fundamentat problema posibilității necesității coexistenței pașnice a țărilor cu sisteme social-economice diferite, problemă de o deplină actualitate.

Lenin a elaborat teoria sa cu privire la imperialism luptînd împotriva tuturor curentelor ideologiei burgheze. El a demascat concepțiile revizioniste și reformiste care încercau să „demonstreze“ că învățătura lui Marx și Engels s-a învechit, că ea nu ar mai avea „valabilitate“ în noile condiții de dezvoltare a societății. Lenin a demonstrat că fenomenele noi apărute în capitalism în condițiile imperialismului nu dezmint, ci dimpotrivă confirmă întrutotul legile de dezvoltare a capitalismului descoperite de Marx. El a scos la iveală baza economică și rădăcinile sociale ale oportunismului, în care el vedea principalul dușman în sînul mișcării muncitorești și a spulberat pentru totdeauna teoria „ultraimperialismului“ susținută de Karl Kautsky și variantele acesteia.

Ideologii burghezi și slugile lor revizioniștii și reformiștii contemporani, mergînd pe drumul precursorilor lor, susțin că orînduirea capitalistă contemporană s-ar fi schimbat radical, că ea ar fi în slujba poporului, că deosebirile de clasă ar fi dispărut, că muncitorii s-ar fi ridicat la rangul de capitaliști, iar șomajul și crizele ar fi fenomene din domeniul trecutului.

Teoria „capitalismului popular“ și a tuturor variantelor sale, susținute cu ardoare de către ideologii burghezi contemporani nu sînt decît niște simple născociri ale economiștilor burghezi, apologeți ai capitalismului care urmăresc să amețească masele muncitoare și să le abată de la lupta lor revoluționară îndreptată împotriva societății capitaliste. Realitatea capitalistă infirmă aceste născociri ale apologeților capitalismului dovedind substratul lor de clasă și confirmă zi de zi adevărul marxismului, justețea teoriei leniniste despre imperialism și criza generală a capitalismului.

---

6) V. I. Lenin, *Opere* vol. 21 E.S.P.L.P. 1958 p. 336.
7) V. I. Lenin, *Opere* vol. 27 E.S.P.L.P. 1955 p. 114.

Problemele economiei politice marxiste au fost dezvoltate de Lenin și în lucrările elaborate în cadrul celei de-a III-a etape. După Marea Revoluție Socialistă din Octombrie, Lenin a condus munca de construire a socialismului în U.R.S.S. În același timp, pe baza generalizării experienței istorice a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie și a practicii construcției socialiste în U.R.S.S., el a îmbogățit economia politică cu o profundă analiză a legilor transformării socialiste a societății.

În lucrările sale Statul și revoluția, Revoluția proletară și renegatul Kautsky, Stîngismul – boala copilăriei comunismului, Economicul și politicul în epoca dictaturii proletariatului *și altele, sprijinindu-se pe tezele lui Marx și Engels, Lenin a creat învățătura despre perioada de trecere de la capitalism la socialism care cuprinde o întreagă perioadă istorică în decursul căreia are loc o schimbare a tuturor relațiilor sociale și a elaborat sub toate aspectele problema dictaturii proletariatului, definind-o ca o formă deosebită a alianței de clasă dintre proletariat și masele principale ale țărănimii, sub conducerea partidului, și ca cel mai înalt tip de democrație proletară, care exprimă interesele maselor de oameni ai muncii.*

Aceste lucrări conțin o profundă analiză științifică a structurii economice și de clasă a societății în perioada de trecere de la capitalism la socialism, precizează caracterul și rolul claselor sociale și a luptei de clasă în această perioadă și indică căile de lichidare a claselor exploatatoare și de desființare a exploatării omului de către om. Lenin precizează aici, că construirea socialismului are loc în condițiile unei înverșunate lupte de clasă.

Un merit deosebit al lui Lenin constă în aceea că a văzut în dictatura proletariatului esența puterii de stat pentru toate țările care vor trece la construirea socialismului.

„Toate națiunile vor ajunge la socialism, – spune V. I. Lenin – aceasta e inevitabil, dar toate vor ajunge nu chiar în același fel, fiecare va aduce un specific într-o formă sau alta a democrației, într-o varietate sau alta a dictaturii proletariatului, într-un ritm sau altul al transformărilor socialiste ale diferitelor laturi ale vieții sociale“ [8]). El arată că oricare ar fi forma politică, esența ei va fi inevitabil aceeași : dictatura proletariatului.

Experiența istorică a confirmat întrutotul această teză genială a lui V. I. Lenin. În prezent, pe lîngă forma sovietică de reorganizare a societății pe baze socialiste, există forma democrației populare.

În lucrările Despre sarcinile proletariatului în actuala revoluție, Catastrofa care ne amenință și cum să luptăm împotriva ei *și altele, Lenin fundamentează programul naționalizării mijloacelor de producție din industrie, a băncilor, a comerțului exterior ca una dintre cele mai importante măsuri ale dictaturii proletariatului în vederea luării în stăpînire de către clasa muncitoare, a posturilor cheie din economie. În fundamentarea acestei probleme Lenin a pornit de la teza marxistă referitoare la exproprierea expropriatorilor ca sarcină primordială a revoluției proletare.*

În lucrările Sarcinile imediate ale Puterii Sovietice, Cum trebuie organizată întrecerea ?, Marea inițiativă, Despre planul economic unic, Despre impozitul în natură, Despre cooperație *etc. V. I. Lenin a pus bazele teoretice și a trasat*

8) V. I. Lenin, *Opere* vol. 23, E.S.P.L.P. 1953, p. 60.

căile politicii economice în perioada de trecere de la capitalism la socialism și a făurit un plan concret de construire a socialismului în U.R.S.S., plan care are o însemnătate istorică mondială.

Noua politică economică elaborată de Lenin are drept scop construirea socialismului prin folosirea de către stat a schimbului de mărfuri și urmărește dezvoltarea prin toate mijloacele a industriei de stat, întărirea legăturii ei cu gospodăria țărănească, transformarea socialistă a agriculturii, îngrădirea și apoi lichidarea sectorului capitalist din economie. El arată că baza acestei politici este alianța dintre clasa muncitoare și țărănime, alianță necesară pentru atragerea maselor țărănești în construcția socialistă.

În planul său de construire a socialismului Lenin acordă o atenție deosebită problemei industrializării socialiste a țării. El arată că victoria și statornicirea socialismului pot fi asigurate numai pe baza marii producții mecanizate atît la oraș cît și la sat. „Baza materială a socialismului – scria Lenin – poate fi numai industria mecanizată, care este capabilă să reorganizeze și agricultura" [9]*).*

Lenin a fundamentat de asemenea calea trecerii țărănimii pe făgașul socialismului și rolul nou al cooperației ca formă de transformare socialistă a micii producții de mărfuri, formă corespunzătoare naturii țărănimii.

În lucrările elaborate în această ultimă etapă Lenin a dezvoltat esența legii economice fundamentale a socialismului, a fundamentat necesitatea dezvoltării pe bază de plan a economiei naționale în socialism, a stabilit principiile gospodăririi socialiste, a fundamentat necesitatea desfășurării comerțului și folosirii banilor pentru dezvoltarea economiei, pentru întărirea legăturii dintre oraș și sat, a fundamentat necesitatea evidenței și a controlului riguros al întregului popor asupra producției și repartiției produselor, a creării unei discipline noi, socialiste a muncii. Dezvoltînd și îmbogățind învățătura marxistă despre comunism, Lenin a elaborat tezele de bază cu privire la căile de construire a societății comuniste. Formulînd principiile călăuzitoare ale programului partidului comunist, Lenin spunea : „Începînd transformările socialiste, noi trebuie să avem clar în fața noastră țelul pe care-l urmăresc în ultimă analiză aceste transformări, și anume țelul creării societății comuniste, care nu se mărginește numai la exproprierea fabricilor, uzinelor, a pămîntului și a mijloacelor de producție, nu se mărginește numai la o evidență și la un control strict al producției și repartiției produselor, ci merge mai departe spre înfăptuirea principiului : de la fiecare după capacități, fiecăruia după nevoi" [10]*). În opera sa, Lenin a dezvăluit însemnătatea electrificării țării, a progresului tehnic și a creșterii productivității muncii pentru crearea bazei materiale a comunismului și a arătat totodată căile de transformare a muncii socialiste în muncă comunistă caracterizată de el ca fiind o muncă neplătită pentru societate, muncă fără norme stabilite în prealabil, muncă privită ca o necesitate a unui organism sănătos, ca o treaptă superioară a dezvoltării muncii omenești.*

După moartea lui V. I. Lenin, învățătura marxist-leninistă este apărată și dezvoltată în mod creator în documentele Partidului Comunist al Uniunii Sovietice și ale celorlalte partide comuniste și muncitorești.

În dezvoltarea creatoare a teoriei economice marxist-leniniste, o contribu-

---

9) V. I. Lenin, *Opere* vol. 32, E.S.P.L.P. 1956, p. 465.
10) V. I. Lenin, *Opere* vol. 27, E.S.P.L.P. 1955 p. 111.

ție valoroasă au adus Congresele al XX-lea și al XXI-lea al P.C.U.S. La aceste congrese au fost analizate multilateral, în spirit leninist o serie de probleme teoretice care au o covîrșitoare importanță practică.

Astfel la Congresul al XX-lea, au fost analizate multilateral, sub toate aspectele, problemele coexistenței pașnice a celor două sisteme, a posibilității preîntîmpinării războaielor în epoca actuală și a formelor de trecere a diferitelor țări la socialism.

Congresul al XX-lea al P.C.U.S. a arătat că principiul leninist al coexistenței pașnice a statelor cu orînduiri sociale diferite a fost și rămîne linia generală a politicii externe a U.R.S.S. Acest principiu se bucură de o recunoaștere internațională tot mai largă, el devenind o piatră unghiulară a politicii externe a tuturor țărilor de democrație populară. Acest principiu este tradus în viață de Republica India, Uniunea Birmană și alte state.

Apărînd principiul coexistenței pașnice a statelor cu orînduiri sociale diferite, P.C.U.S. arată că coexistența pașnică nu exclude, ci presupune lupta între cele două ideologii, între cele două concepții despre lume. Lupta ideologică și deosebirile fundamentale dintre cele două sisteme nu trebuie să constituie un obstacol în calea luptei comune a statelor socialiste și capitaliste pentru pacea și securitatea generală a popoarelor. Toate statele, indiferent de deosebirea între orînduirile sociale, trebuie să găsească un limbaj comun, să depună cele mai mari eforturi pentru a asigura viața pașnică a popoarelor, pentru a preîntîmpina un nou război.

Analizînd problema posibilității preîntîmpinării războaielor în epoca actuală, Congresul al XX-lea al P.C.U.S. arată că teza lui V. I. Lenin potrivit căreia, din moment ce există imperialism se menține și baza economică pentru izbucnirea războaielor, rămîne în vigoare și astăzi. În același timp însă Congresul demonstrează că în epoca noastră războaiele nu mai sînt o inevitabilitate fatală, că „În prezent există puternice forțe sociale și politice care dispun de mijloace serioase ca să nu îngăduie dezlănțuirea unui război de către imperialiști, iar dacă aceștia vor încerca să-l înceapă, să dea agresorilor o ripostă nimicitoare, să zădărnicească planurile lor aventuriste. Pentru aceasta este necesar ca toate forțele care luptă împotriva războiului să fie vigilente și gata mobilizate, este necesar ca ele să acționeze într-un front unit și să nu slăbească eforturile în lupta pentru menținerea păcii. Cu cît popoarele vor apăra mai activ pacea, cu atît sînt mai mari garanțiile că nu va mai fi un nou război" [11]).

Problemele teoriei marxist-leniniste legate de trecerea de la socialism la comunism au căpătat o nouă dezvoltare în documentele Congresului al XXI-lea al P.C.U.S. care a trasat linia construcției desfășurate a comunismului în U.R.S.S.

Generalizînd experiența bogată a poporului sovietic și răspunzînd problemelor ridicate de construirea desfășurată a comunismului, Congresul al XXI-lea al P.C.U.S. a dezvoltat în mod creator învățătura marxist-leninistă referitoare la cele două faze ale societății comuniste.

Pornind de la învățătura marxist-leninistă cu privire la cele două faze ale societății comuniste, Congresul al XXI-lea arată că trecerea de la stadiul socialist de dezvoltare la faza superioară este un proces legic care nu poate fi încăl-

---

11) N. S. Hrușciov, *Raportul de activitate al C.C. al P.C.U.S. la Congresul al XX-lea al Partidului.* E.S.P.L.P., 1956 p. 45.

cat sau ocolit în mod arbitrar, că cu toate deosebirile dintre comunism și stadiul socialist, între ele nu există un zid care să despartă aceste faze ale dezvoltării sociale, că comunismul se naște din socialism, că este continuarea lui directă. De asemenea Congresul precizează că trecerea treptată la comunism nu trebuie înțeleasă ca o mișcare încetinită, ci dimpotrivă, aceasta este o perioadă de dezvoltare rapidă a industriei moderne, a marii agriculturi mecanizate, a întregii economii și culturi, cu participarea activă și conștientă a milioanelor de constructori ai societății comuniste. Procesul legic al transformării socialismului în comunism poate fi și accelerat pe baza unei înalte dezvoltări a producției materiale, care se realizează încă în perioada socialismului.

O strălucită rezolvare marxistă a dat Congresul al XXI-lea al P.C.U.S. problemei privind căile de dezvoltare și de apropiere a formelor de proprietate socialistă : proprietatea colhoznică și proprietatea întregului popor. Congresul precizează că formele de proprietate nu se schimbă în mod arbitrar, că se dezvoltă pe baza legilor economiei, ele depinzînd de caracterul și de nivelul de dezvoltare a forțelor de producție. Contopirea proprietății cooperatist-colhoznice cu proprietatea de stat în proprietatea unică a întregului popor înseamnă în ultimă analiză soluționarea problemei profunde a lichidării deosebirilor esențiale dintre oraș și sat și de aceea ea nu poate fi rezolvată dintr-o dată prin măsuri administrative.

O dată cu rezolvarea acestor probleme la care se mai adaugă și problema creării bazei tehnico-materiale a societății comuniste și cea a repartiției bunurilor materiale și spirituale produse de societate între toți membrii ei, *Congresul al XXI-lea a mai dezvoltat și formulat și unele teze privind organizarea politică a societății, structura și conducerea statului în perioada construcției desfășurate a comunismului, precum și problemele teoretice ale luptei pentru victoria socialismului și comunismului.*

Abordarea marxistă a problemei statului în cursul trecerii de la socialism la comunism constituie o ripostă argumentată, dată născocirilor revizioniste care minimalizau importanța statului socialist și cereau să se renunțe la rolul conducător al clasei muncitoare și al partidului ei în construirea socialismului și comunismului. Clasicii marxism-leninismului au formulat după cum se știe teza științifică după care în comunism statul va dispare treptat. Dezvoltînd această teză, N. S. Hrușciov a spus la Congresul al XXI-lea al P.C.U.S. că problema dispariției treptate a statului, înțeleasă în mod dialectic, este problema dezvoltării statului socialist pînă la trecerea la autoadministrarea obștească comunistă. Și în comunism vor rămîne unele funcții sociale, analoge cu funcțiile actuale ale statului, dar caracterul lor și modul de exercitare a lor va fi altul decît în actualul stadiu de dezvoltare socialistă.

Congresul al XXI-lea al P.C.U.S. a îmbogățit marxismul și cu ideea științifică a înaintării țărilor lagărului socialist în front comun spre comunism, idee care are o uriașă importanță teoretică și practică. In raportul tov. N. S. Hrușciov se arată că datorită legilor proprii sistemului mondial socialist, nivelul general al dezvoltării economice și culturale a țărilor care fac parte din acest sistem se egalează, și că de aici înainte în aceste țări se vor crea în ritm accelerat premisele trecerii de la prima fază a comunismului la cea de-a doua fază. Țările socialiste, folosind cu succes posibilitățile proprii orînduirii socialiste, vor trece mai mult sau mai puțin simultan la faza superioară a societății comuniste. Această

teză înfățișează perspectivele dezvoltării sistemului mondial al socialismului, arată necesitatea întăririi continue a unității, colaborării și ajutorului reciproc al țărilor acestui sistem, stimulează popoarele lagărului socialist să folosească la maximum posibilitățile progresului rapid oferite de orînduirea socialistă.

O mare contribuție la dezvoltarea teoriei marxist-leniniste aduc partidele comuniste și muncitorești din țările de democrație populară care generalizează experiența construirii socialismului în țările lor, precum și partidele comuniste și muncitorești din țările capitaliste care conduc lupta proletariatului pentru pace, democrație și socialism.

V. I. Lenin a creat o operă nemuritoare, care constituie un tezaur cu adevărat inepuizabil de cunoștințe despre legile de dezvoltare a societății, care luminează calea tuturor popoarelor în lupta pentru construirea viitorului luminos al omenirii – comunismul.

Genialele idei leniniste au stat la baza politicii P.C.U.S. care a condus cu fermitate poporul sovietic în lupta pentru construirea bazei economice a socialismului în U.R.S.S. Sub steagul leninismului poporul sovietic luptă astăzi pentru înfăptuirea sarcinilor trasate de Congresul al XXI-lea al P.C.U.S.

Înfăptuirea planului septenal, îndeplinirea sarcininii de creare a bazei tehnico-materiale a comunismului, de întărire continuă a puterii economice și de apărare a U.R.S.S., de satisfacere tot mai deplină a cerințelor materiale și spirituale crescînde ale poporului sovietic vor avea o importanță deosebită nu numai pentru Uniunea Sovietică, ci vor duce și la consolidarea întregului sistem mondial al socialismului, vor asigura superioritatea lui absolută asupra sistemului mondial capitalist.

Indicațiile pline de înțelepciune ale lui Lenin sînt o călăuză sigură pentru toate partidele comuniste și muncitorești și pentru oamenii muncii din întreaga lume.

Sub steagul leninismului atotbiruitor, Partidul Muncitoresc Romîn conduce cu fermitate poporul nostru pe drumul păcii, democrației și socialismului.

M. Todosia și Marin Ene